

Οι αναγνωστικές προτιμήσεις των μαθητών Στ' τάξης Δημοτικού σχολείου

Κωνσταντίνος Μαλαφάντης

Εισαγωγή

Η ανάγνωση δίνει στον άνθρωπο πρόσβαση στην πληροφορία, την πολιτισμική «δεξαμενή» και τον κάνει ικανό να τη χρησιμοποιεί ως μέσο προσωπικής και κοινωνικής αλλαγής. Ο άνθρωπος χρησιμοποιεί την ανάγνωση για να διαβάσει τον κόσμο (Freire, 1983).

Η αναγνωστική προτίμηση (reading preference) έχει οριστεί (Summers & Lukasevich, 1983: 348) ως «η προδιάθεση ενός ατόμου να προτιμά ένα αναγνωστικό θέμα έναντι ενός άλλου». Οι αναγνωστικές προτιμήσεις των παιδιών προσδιορίζονται από το αναπτυξιακό επίπεδό τους και από την αλληλεπίδραση των παιδιών με το περιβάλλον – γονείς, αδέρφια, σχολείο, ευρύτερο κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο. Είναι σημαντικό όλοι όσοι ασχολούνται με την εκπαίδευση των παιδιών να γνωρίζουν τις αναγνωστικές προτιμήσεις των τελευταίων. Από νωρίς στην ιστορία της παιδαγωγικής επιστήμης υποστηρίχτηκε (Dewey, 1913) ότι το εσωτερικό κίνητρο και το υψηλό ενδιαφέρον του μαθητή σχετίζονται θετικά με την ευχάριστη και αποτελεσματική μάθηση και την προετοιμασία του για τη μετέπειτα ζωή του. Σήμερα, τονίζεται η ανάγκη των παιδιών για ενεργό εγγραμματισμό (active literacy), δηλαδή για έναν πιο ενεργό ρόλο στη μάθησή τους (Brazo, 2002· Shanahan, 1990), μέσα σε ένα πλαίσιο συν-οικοδόμησης του νοήματος και της γνώσης (Bruner, 1990· Vygotsky, 1978· Rosenblatt, 1978).

Ανασκόπηση της βιβλιογραφίας

Στις σχετικές έρευνες, όπως δείχνουν οι παλαιότερες-κλασικές και οι πιο πρόσφατες ανασκοπήσεις της βιβλιογραφίας (π.χ. Monson, 2003· Purves & Beach, 1972· Summers & Lukasevich, 1983), οι αναγνωστικές προτιμήσεις έχουν αξιολογηθεί με διάφορους τρόπους: με καταλόγους που περιλαμβάνουν τίτλους βιβλίων, πραγματικών ή φανταστικών, με ερωτηματολόγια και συνεντεύξεις που περιλαμβάνουν θεματικές κατηγορίες (π.χ. «περιπέτεια», «οικογενειακή ζωή» κ.λπ.), με εικόνες, με στοιχεία από τα αρχεία ανάγνωσης στο σχολείο ή από τα αρχεία των δανειστικών βιβλιοθηκών. Κύρια

μειονεκτήματα αυτών των μεθοδολογικών προσεγγίσεων είναι η απουσία ελέγχου της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας των μέσων συλλογής των δεδομένων και ο χαρακτήρας του «αυτοσχέδιου» (έχει επισημανθεί π.χ. από τον Weintraub, 1977), η τεράστια ποικιλία τους από έρευνα σε έρευνα (πράγμα που δεν επιτρέπει εύκολα τη σύγκριση των ευρημάτων διαφόρων ερευνών), η αδυναμία τους να εντοπίσουν εάν τα παιδιά διάβασαν πραγματικά τα βιβλία ή απλώς τα επέλεξαν – αυτό ισχύει για τα αρχεία των σχολείων και των βιβλιοθηκών. Πιο πρόσφατα, διαπιστώθηκε ότι οι απαντήσεις παιδιών Ε' Δημοτικού διαφοροποιούνται ανάλογα με τη μέθοδο αξιολόγησης των αναγνωστικών προτιμήσεων – συνέντευξη, ημερολόγιο, ερωτηματολόγιο (Kincade, Kleine, & Vaughn, 1993). Στις πιο πρόσφατες έρευνες έγινε έλεγχος της αξιοπιστίας και της εγκυρότητας των ερωτηματολογίων και των συνεντεύξεων, για παράδειγμα με τον υπολογισμό δεικτών αξιοπιστίας, την εφαρμογή της ανάλυσης παραγόντων κ.λπ.

Μια συνήθης μορφή που παίρνουν τα ερωτηματολόγια και οι συνεντεύξεις για τις αναγνωστικές προτιμήσεις είναι να διακρίνουν τα βιβλία με βάση τις θεματικές τους κατηγορίες, για παράδειγμα, χιούμορ, περιπέτειες, επιστήμη, γεωγραφία κ.λπ., καθώς και με βάση μορφολογικές κατηγορίες, για παράδειγμα, ποίηση, βιογραφία κ.λπ. Τέτοιου είδους κατηγορίες υπάρχουν σε πολλά βιβλία που γράφονται για παιδιά, σε πολλές χώρες. Η θεματική προσέγγιση είναι χρήσιμη, μολονότι ένα βιβλίο μπορεί να περιλαμβάνει περισσότερες από μία κατηγορίες και ο χαρακτηρισμός ενός βιβλίου με μια θεματική μπορεί να είναι, σε μεγάλο βαθμό, υποκειμενική εκτίμηση. Το θεματικό περιεχόμενο ενός βιβλίου αναδεικνύεται ως ο πιο σημαντικός παράγοντας στις επιλογές των παιδιών, σε σύγκριση μάλιστα με τη μορφή ή το στυλ του βιβλίου.

Ένα συστηματικό εύρημα που προκύπτει από τις παλαιότερες και νεότερες έρευνες είναι ότι τα παιδιά σχολικής ηλικίας προτιμούν ιδιαίτερα τις περιπέτειες, το μυστήριο, τη φαντασία και την επιστημονική φαντασία (Feely, 1972, 1982· Fisher, 1988· Greenlaw & Wielan, 1979· Haynes & Richgels, 1992· Summers & Lukasevich, 1983· Wendelin & Zinck, 1983· Worthy, Moorman, & Turner, 1999). Το χιούμορ είναι επίσης στη κορυφή των προτιμήσεων των παιδιών (Abrahamson, 1979· Fillmore, 1991· Hawkins, 1977· Karrenbrock, 1983· Shannon, 1999· Wendelin & Zinck, 1983). Ας σημειωθεί ότι στις πιο πρόσφατες έρευνες, σε αντίθεση με τις παλαιότερες, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ανάλυσης παραγόντων για την εξαγωγή των προτινόμενων θεματικών κατηγοριών, πράγμα που αύξησε την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των ευρημάτων.

Όσο για τη σχέση ανάμεσα στην ηλικία και τις αναγνωστικές προτιμήσεις, σε παλαιότερες εργασίες (π.χ. Chiu, 1973· Beta Upsilon, 1974), είχε υποστηριχθεί ότι από το 8ο έτος και μετά είναι δυνατό να γίνει λόγος για αναγνωστικές προτιμήσεις και ενδιαφέροντα. Επίσης, έχει υποστηριχθεί ότι το ενδιαφέρον των παιδιών για το διάβασμα κορυφώνεται γύρω στο 11ο έτος. Ωστόσο, πρόσφατες έρευνες με παιδιά προσχολικής ηλικίας φαίνεται να δείχνουν ότι οι αναγνωστικές προτιμήσεις είναι εμφανείς ήδη από την ηλικία αυτή (π.χ. Robinson, Larsen, Haupt, & Mohlman, 1997).

Σαφείς ηλικιακές διαφορές –και μάλιστα σαφής μείωση από το τέλος της σχολικής ηλικίας και μετά– φαίνεται να προκύπτουν ως προς την προτίμηση για την ποίηση (Kutiper & Wilson, 1993· Terry, 1972), την προτίμηση για τα παραμύθια (Favat, 1977· Fisher & Ayres, 1990) και την προτίμηση για τα λογοτεχνικά βιβλία έναντι των βιβλίων γνώσεων (Carter, 1988· Monson & Sebesta, 1991· Norvell, 1950· Purves & Beach, 1972).

Άλλα μοτίβα που συγκαταλέγουν τα παιδιά είναι το ευτυχές τέλος (happy end) μιας ιστορίας (Mendoza, 1983), η επεισοδιακή πλοκή, οι πολύπλοκοι χαρακτήρες των ιστοριών, οι χαρακτήρες που αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα και βρίσκουν λύση ή που έχουν διαφορετικές οπτικές γωνίες της ίδιας κατάστασης (Abrahamson & Shannon, 1983). Στο τέλος της σχολικής ηλικίας, τα παιδιά προσέχουν ιδιαίτερα την ηλικία και το φύλο των χαρακτήρων και προτιμούν τους χαρακτήρες που θεωρούν ότι τους μοιάζουν (Bleakley, Westerberg, & Hopkins, 1988· Carter & Harris, 1982· Hackrader & Moore, 1997· Ingham, 1982· Johnson, Peer, & Baldwin, 1984· Lowther & Sullivan, 1993). Βρίσκουν ότι η ιστορία είναι πιο συναρπαστική (έχει «σασπένς») όταν μπορούν να ταυτιστούν με τους ήρωές της (Jose & Brewer, 1984). Αναγνώσματα που δεν είναι τυπικά διαθέσιμα μέσα στο σχολικό περιβάλλον ή στις βιβλιοθήκες αναφέρονται, συνήθως από παιδιά Στ' Δημοτικού, υψηλά στις προτιμήσεις τους, όπως οι τρομακτικές ιστορίες, τα κινούμενα σχέδια, τα κόμικς, τα περιοδικά και τα αθλητικά έντυπα (Worthy, Moorman, & Turner, 1999).

Το φύλο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις αναγνωστικές προτιμήσεις και επιλογές των παιδιών σχολικής ηλικίας. Ιδιαίτερα από το 8ο έτος και μετά, είναι εμφανείς οι διαφορές φύλου ως προς το θέμα αυτό. Τα αγόρια προτιμούν, κατά μέσο όρο, περισσότερο απ' ό,τι τα κορίτσια τα αναγνώσματα που αναφέρονται στην επιστήμη, τις εφευρέσεις, την επιστημονική φαντασία, τις κατασκευές, τα αθλήματα, την περιπετειώδη δράση, ενώ τα κορίτσια προτιμούν περισσότερο θέματα όπως οι ανθρώπινες σχέσεις (π.χ. αγάπη,

φιλία, έρωτας, οικογένεια, παιδιά, σχολείο, συναίσθημα), τα παραμύθια, οι ιστορίες με ζώα, οι βιογραφίες, η ποίηση και η τέχνη (Thorndike, 1941· Norvell, 1958· Fisher, 1988· Fisher & Ayres, 1990· Hackrader & Moore, 1992· Johnson & Greenbaum, 1982· Summers & Lukasevich, 1983· Chiu, 1983· Haynes & Richgels, 1992· Wolfson, Manning, & Manning, 1987). Επίσης, τα αγόρια προτιμούν περισσότερο τα κόμικς (Hall & Coles, 1999· Millard, 1997· Worthy et al., 1999), ενώ τα κορίτσια την αφηγηματική λογοτεχνία έναντι των βιβλίων γνώσεων που προτιμούν τα αγόρια (Hackrader & Moore, 1997· Haynes & Richgels, 1992).

Στόχος της παρούσας έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος για τις αναγνωστικές στάσεις, τις αναγνωστικές προτιμήσεις και τις αναγνωστικές συνήθειες των μαθητών της Στ' τάξης Δημοτικού σχολείου και εστιάζεται στο δεύτερο θέμα, δηλαδή τις αναγνωστικές προτιμήσεις. Όπως έδειξε η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, μέχρι σήμερα δεν υπάρχουν στον ελληνικό χώρο ερευνητικές εργασίες που να καταγράφουν τι προτιμούν να διαβάζουν τα παιδιά που βρίσκονται στο τέλος της σχολικής ηλικίας και του δημοτικού σχολείου. Με ένα σχετικό ερωτηματολόγιο, που προέκυψε από συστηματική πιλοτική εργασία, συλλέγονται στοιχεία που αναμένεται να μας παράσχουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τις αναγνωστικές προτιμήσεις, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί έπειτα από σχολική φοίτηση τουλάχιστον έξι ετών, στο κατώφλι της εφηβείας και μιας νέας σχολικής βαθμίδας, του γυμνασίου, καθώς και για τις αναμενόμενες διαφορές φύλου ως προς τις προτιμήσεις αυτές.

Θεωρούμε ότι η καταγραφή αυτή προσφέρει στον εκπαιδευτικό χρήσιμες πληροφορίες που τον βοηθούν να αποφεύγει τις στερεότυπες αντιλήψεις και τα αυθαίρετα συμπεράσματα για το τι πρέπει να διαβάζουν τα παιδιά, να επιτρέπει στους μαθητές του την ελεύθερη επιλογή ανάμεσα σε μια μεγάλη ποσότητα και ποικιλία αναγνωσμάτων που θα προσφέρονται στο σχολείο, καθώς και, μέσω αυτών, να προάγει την αναγνωστική ικανότητα και τη διάβου φιλιαναγνωσία των παιδιών.

Μέθοδος

Πιλοτική έρευνα

Στην πιλοτική έρευνα έλαβαν μέρος 340 παιδιά –151 αγόρια και 189 κο-

ρίτσια– Στ' Δημοτικού από σχολεία κυρίως της περιοχής Αθηνών, Πειραιά και προαστίων. Τα παιδιά επελέγησαν με τη μέθοδο της τυχαίας δειγματοληψίας από τα σχολεία τα οποία επίσης επελέγησαν με τυχαίο τρόπο. Διεξήχθησαν ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις, με ανοικτές ερωτήσεις, το περιεχόμενο των οποίων αφορούσε τις στάσεις των παιδιών απέναντι στην ανάγνωση, τις αναγνωστικές τους προτιμήσεις και τις αναγνωστικές τους συνήθειες. Οι απαντήσεις των παιδιών χρησίμευσαν, μεταξύ άλλων, για την κατασκευή του *Ερωτηματολογίου Αναγνωστικών Προτιμήσεων* της κύριας έρευνας.

Συμμετέχοντες

Οι συμμετέχοντες ήταν 1.068 παιδιά Στ' Δημοτικού –543 αγόρια και 525 κορίτσια– με μέσο όρο ηλικίας 11.6 έτη. Πρόκειται για αυτούσιες τάξεις σχολείων της ευρύτερης περιοχής των Αθηνών, τα οποία επελέγησαν με τρόπο ώστε να αντιπροσωπεύονται όλα τα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα. Οι περιοχές ήταν οι ακόλουθες: Αιγάλεω, Τλιν, Ταύρος, Άνω Πετράλωνα, Κάτω Πετράλωνα, Θησείο, Κάτω Πατήσια, Νέα Σμύρνη, Παλαιό Φάληρο, Γλυφάδα, Ζωγράφου, Χαλάνδρι, Βριλήσσια, Νέο Ψυχικό και Παλαιό Ψυχικό. Κατά τις δηλώσεις των ίδιων των παιδιών, 906 παιδιά (84.8%) ήταν ελληνικής καταγωγής και 160 παιδιά (15.0%) άλλης καταγωγής (2 παιδιά –0.2%– δεν δήλωσαν την καταγωγή τους).

Μέσα συλλογής δεδομένων

Ερωτηματολόγιο Αναγνωστικών Προτιμήσεων

Κατασκευάστηκε ένα ερωτηματολόγιο αναγνωστικών προτιμήσεων, με βάση: α) ένα προγενέστερο αντίστοιχο ερωτηματολόγιο (Link, 1984), και β) τις απαντήσεις των παιδιών στην ημιδομημένη συνέντευξη της πιλοτικής έρευνας. Συγκεκριμένα, αξιοποιήθηκαν οι ελεύθερες απαντήσεις των μαθητών Στ' Δημοτικού στις ακόλουθες ερωτήσεις: «Από τα βιβλία του σχολείου, ποια βιβλία σου αρέσει να διαβάζεις;» «Ποια βιβλία σου αρέσει να διαβάζεις εκτός από τα βιβλία του σχολείου;» και «Αν ο δάσκαλός σου / η δασκάλα σου διάλεγε ένα βιβλίο και σας έλεγε να το διαβάσετε, τι είδους βιβλίο θα ήθελες να διάλεγε;».

Στο ερωτηματολόγιο αυτό περιλαμβάνονται 42 θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες βιβλίων (το ερωτηματολόγιο της Link περιλάμβανε μόνο 30), όπως «περιπέτειες», «τέχνη», «μυστήρια, μαγεία», «μύθοι, παραμύθια», «κοινωνικά, ανθρώπινες σχέσεις, φιλία», «τεχνολογία», «κόμικς», «εφημερί-

δες», «ποίηση», «θέατρο» κ.ά. Το παιδί καλείται να δηλώσει πόσο του αρέσουν ή δεν του αρέσουν οι κατηγορίες αυτές, σε μια πεντάβαθμη κλίμακα που έχει ως εξής: «Μου αρέσει πάρα πολύ», «Μου αρέσει», «Δεν είμαι βέβαιος/βέβαιη», «Δεν μου αρέσει» και «Δεν μου αρέσει καθόλου». Οι διαβαθμίσεις της κλίμακας αυτής κωδικοποιούνται με τους αριθμούς 5, 4, 3, 2 και 1, αντίστοιχα. Υπολογίζονται οι μέσοι όροι των παιδιών για κάθε κατηγορία. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διήρκεσε 10'-15'.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Η παρούσα έρευνα αποτελεί, όπως είδαμε παραπάνω, μέρος ενός ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος για τις στάσεις των παιδιών απέναντι στην ανάγνωση, τις αναγνωστικές προτιμήσεις και τις αναγνωστικές τους συνήθειες. Το παραπάνω ερωτηματολόγιο δόθηκε, μεταξύ άλλων, ομαδικά μέσα στις σχολικές τάξεις από τέσσερις βοηθούς ερευνητές, δύο σε κάθε σχολική τάξη, στο τέλος της σχολικής χρονιάς (Μάιος 2003 και Μάιος 2004). Δόθηκαν αρχικά οι γενικές οδηγίες, με τις οποίες τα παιδιά ενημερώθηκαν για το σκοπό της έρευνας, τονίστηκε ότι δεν υπάρχουν σωστές και λανθασμένες απαντήσεις, ότι ο καθένας απαντά σύμφωνα με την προσωπική του γνώμη, καθώς και ότι οι απαντήσεις τους δεν βαθμολογούνται.

Στη συνέχεια, ένας βοηθός ερευνητής διάβαζε δυνατά και καθαρά τις οδηγίες του ερωτηματολογίου, οι οποίες δίνονταν και γραπτώς και, ακολούθως, κάθε ερώτηση. Όσο οι μαθητές σκέφτονταν για να απαντήσουν, ο βοηθός ερευνητής διάβαζε την ερώτηση και δεύτερη φορά. Με τη χρήση όχι μόνο της οπτικής αλλά και της ακουστικής διόδου, καταβλήθηκε προσπάθεια να μειωθεί, κατά το δυνατόν, η επίδραση της αναγνωστικής ικανότητας των παιδιών (κυρίως της κατανόησης του γραπτού λόγου), ένας παράγοντας που αναμένεται να έχει σχέση με το μελετώμενο θέμα.

Στο τέλος της διαδικασίας, οι βοηθοί ερευνητές ευχαρίστησαν τα παιδιά για τη συνεργασία τους.

Από τα αρχεία των σχολείων αντλήθηκαν οι ημερομηνίες γέννησης των παιδιών.

Σε όλες τις φάσεις της ερευνητικής διαδικασίας διασφαλίστηκε απόλυτα το απόρρητο των προσωπικών στοιχείων και των απαντήσεων των παιδιών.

Ευρήματα

Δομή του Ερωτηματολογίου Αναγνωστικών Προτιμήσεων

Ο δείκτης εσωτερικής συνέπειας αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου αυτού είναι: *Cronbach alpha* = 0.86. Διεξήχθη ανάλυση παραγόντων, με τη μέθοδο των κύριων συνιστωσών (principal components analysis) και περιστροφή quartimax. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, από την ανάλυση αυτή προέκυψαν 10 παράγοντες που ερμηνεύουν το 51.62% της συνολικής διακύμανσης του ερωτηματολογίου. Πρόκειται για κατηγορίες τις οποίες ονομάσαμε, με βάση το περιεχόμενο των ερωτήσεων που τις αποτελούν, ως εξής (αναφέρονται κατά σειρά ερμηνευόμενης διακύμανσης): «Άνθρωπος και τέχνη», «Φυσικές επιστήμες και ανακαλύψεις», «Ανθρώπινες σχέσεις και ρομαντισμός», «Ιστορία και πολιτική», «Χιούμορ, χόμπι και αθλητισμός», «Επιστημονική φαντασία και τεχνολογία», «Μυστήρια και μύθου», «Σχολική γνώση», «Βιογραφίες» και «Περιπέτεια και φαντασία».

Πίνακας 1.

Δομή του Ερωτηματολογίου Αναγνωστικών Προτιμήσεων, όπως προέκυψε από την ανάλυση παραγόντων (N = 1068)

Ερωτήσεις	Παράγοντες									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
35. Θέατρο	.74									
3. Τέχνη	.62									
22. Ποίηση	.61									
14. Φαγητό και μαγειρική	.54									
24. Θρησκείες, θρησκευτικά (π.χ. χριστουγεννιάτικα, βίαι αγίων)	.52									
18. Μουσική	.50									
21. Μελέτη της φύσης (υόλασσα, φυτά, λουλούδια, έντομα, πουλιά, ζώα)	.49	.44								
26. Κοινωνικά, ανθρώπινες σχέσεις, φιλία	.47		.44							
13. Λαϊκά ήθη και έθιμα, παραδοχές, αινίγματα	.38				.36					
38. Εγκυκλοπαίδειες	.35									
16. Ανθρώπινο σώμα, υγεία, ιατρική	.35			.36						
2. Αρχαιολογία (εξερεύνηση αρχαίων εποχών και πόλεων)		.74								
12. Εφευρέσεις, ανακαλύψεις		.69								
27. Φυσικές επιστήμες (φυσική, χημεία), περιβάλλον		.58								

Ερωτήσεις	Παράγοντες									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23. Προϊστορικός κόσμος (π.χ. δεινόσαυροι)		.57								
41. Περιοδικά για μεγάλους			.66							
25. Ρομαντικές ιστορίες, αγάπη, έρωτας			.62							
8. Κορίτσια της ηλικίας μου			.58							
7. Αγόρια της ηλικίας μου			.44							
42. Εφημερίδες				.62						
33. Πολιτική (κράτη, κυβερνήσεις), πολιτισμοί				.54						
34. Παγκόσμια προβλήματα (π.χ. πόλεμοι, πείνα, ανεργία, φτώχεια, μόλυνση του περιβάλλοντος)				.53						
15. Ιστορία		.39		.48						
9. Κομωδίες, αστεία, ανέκδοτα					.67					
10. Μαστορήματα, χόμπι					.62					
11. Επαγγέλματα					.49					
30. Αθλητισμός, Ολυμπιακοί αγώνες					.47					.38
37. Αστυνομικά						.64				
29. Επιστημονική φαντασία (π.χ. εξωγήινοι)						.62				
31. Τεχνολογία (Η/Υ, μηχανές, διάστημα)		.36				.51				
19. Μυστήρια, μαγεία							.67			
20. Μέθοι, παραμύθια							.66			
39. Κόμικς							.43			
28. Μαθηματικά								.68		
17. Ξένες γλώσσες								.56		
40. Σχολικά βιβλία		.41						.51		
4. Βιογραφίες διάσημων ανδρών									.67	
5. Βιογραφίες διάσημων γυναικών			.38						.63	
6. Αυτοβιογραφίες, ημερολόγια		.41							.50	
32. Ταξίδια σε άλλες χώρες		.38								.56
1. Περιπέτειες										.49
36. Κινηματογράφος		.35								.38
Ποσοστό (%) συνολικής διακρίμανσης	51.62									
Ποσοστό (%) κοινής διακρίμανσης	10.21	6.95	5.02	4.82	4.41	4.33	4.26	4.23	4.18	3.21
Τιμή eigen	6.78	3.16	2.32	1.77	1.55	1.44	1.30	1.16	1.14	1.06

Σημείωση. Φορτίσεις κάτω του .35 δεν αναφέρονται. Παράγοντες: 1=Άνθρωπος και τέχνη, 2=Φυσικές επιστήμες και ανακαλύψεις, 3=Ανθρώπινες σχέσεις και ρομαντισμός, 4=Ιστορία και πολιτική, 5=Χιόμοιο, χόμπι και αθλητισμός, 6=Επιστημονική φαντασία και τεχνολογία, 7=Μυστήρια και μέθοι, 8=Σχολική γνώση, 9=Βιογραφίες και 10=Περιπέτεια και φαντασία.

Προτιμώμενες θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζονται όλες οι ερωτήσεις-κατηγορίες (θεματικές και μορφολογικές) του *Ερωτηματολογίου Αναγνωστικών Προτιμήσεων* κατά σειρά προτίμησης. Είναι εμφανές ότι στην κορυφή των προτιμήσεων των παιδιών βρίσκονται, κατά σειρά, οι εξής κατηγορίες: «περιπέτειες», «κωμωδίες, αστεία, ανέκδοτα», «μυστήρια, μαγεία», «κόμικς», «ταξίδια σε άλλες χώρες», «κινηματογράφος», «επιστημονική φαντασία», «αθλητισμός, Ολυμπιακοί αγώνες», «τεχνολογία», «φυσικές επιστήμες, πειράματα» και «εφευρέσεις, ανακαλύψεις» (είναι οι κατηγορίες με μέσο όρο προτιμήσεων άνω του 4, δηλαδή της επιλογής «Μου αρέσει»). Τελευταίες σε σειρά προτίμησης (με μέσο όρο κάτω του 3, δηλαδή της επιλογής «Δεν είμαι βέβαιος/βέβαιη») είναι οι εξής κατηγορίες: «ποίηση», «φαγητό και μαγειρική», «εφημερίδες», «πολιτική, πολιτισμοί».

Πίνακας 2.

Θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες κατά σειρά προτίμησης και διαφορές φύλου ως προς τις προτιμήσεις

Θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες	<i>M</i>	<i>s</i>	Αγόρια <i>M</i>	Κορίτσια <i>M</i>	<i>t</i> test
1. Περιπέτειες	4.68	.69	4.73	4.63	2.41*
9. Κωμωδίες, αστεία, ανέκδοτα	4.62	.79	4.67	4.57	2.15*
19. Μυστήρια, μαγεία	4.47	1.03	4.40	4.54	-2.24*
39. Κόμικς	4.43	.98	4.52	4.34	3.07**
32. Ταξίδια σε άλλες χώρες	4.38	.94	4.29	4.48	-3.27
36. Κινηματογράφος	4.38	.99	4.34	4.42	-1.39**
29. Επιστημονική φαντασία (π.χ. εξωγήινοι)	4.25	1.13	4.43	4.07	5.17***
30. Αθλητισμός, Ολυμπιακοί αγώνες	4.15	1.09	4.35	3.95	6.09***
31. Τεχνολογία (Η/Υ, μηχανές, διάστημα)	4.13	1.14	4.48	3.77	10.60***
27. Φυσικές επιστήμες (φυσική, χημεία), πειράματα	4.12	1.14	4.30	3.93	5.40***
12. Εφευρέσεις, ανακαλύψεις	4.06	1.14	4.29	3.83	6.54***
21. Μελέτη της φύσης (θάλασσα, φυτά, λουλούδια, έντομα, πουλιά, ζώα)	3.98	1.13	3.89	4.07	-2.50*
23. Προϊστορικός κόσμος (π.χ. δεινόσαυροι)	3.92	1.28	4.23	3.60	8.20***
20. Μύθοι, παραμύθια	3.83	1.22	3.75	3.92	-2.27*
37. Αστρονομικά	3.82	1.29	4.13	3.51	8.06***
26. Κοινωνικά, ανθρώπινες σχέσεις, φίλια	3.71	1.25	3.46	3.98	-6.97***
10. Μαστορέματα, χόμπι	3.69	1.25	3.90	3.47	5.66***
18. Μουσική	3.62	1.40	3.28	3.96	-8.23***

Θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες	<i>M</i>	<i>s</i>	Αγόρια <i>M</i>	Κορίτσια <i>M</i>	<i>t</i> test
2. Αρχαιολογία (εξερεύνηση αρχαίων εποχών και πόλεων)	3.58	1.33	3.76	3.39	4.65***
16. Ανθρώπινο σώμα, υγεία, ιατρική	3.58	1.30	3.46	3.70	-2.96**
35. Θέατρο	3.57	1.34	3.27	3.89	-7.73***
8. Κορίτσια της ηλικίας μου	3.50	1.42	3.18	3.84	-7.78***
13. Λαϊκά ήθη και έθιμα, παροιμίες, αινίγματα	3.46	1.25	3.39	3.53	-1.86
17. Ξένες γλώσσες	3.44	1.32	3.26	3.63	-4.68***
7. Αγόρια της ηλικίας μου	3.42	1.35	3.42	3.43	-1.14
25. Ρομαντικές ιστορίες, αγάπη, έρωτας	3.38	1.52	3.06	3.72	-7.19***
15. Ιστορία	3.32	1.48	3.55	3.09	5.08***
28. Μαθηματικά	3.32	1.50	3.51	3.11	4.34***
38. Εγκυκλοπαίδειες	3.27	1.32	3.31	3.22	1.12
5. Βιογραφίες διάσημων γυναικών	3.26	1.41	3.16	3.37	-2.40*
3. Τέχνη	3.25	1.35	3.01	3.49	-5.92***
6. Αυτοβιογραφίες, ημερολόγια	3.19	1.34	2.91	3.49	-7.27***
24. Θρησκείες, θρησκευτικά (π.χ. χριστουγεννιάτικα, βίαι αγίων)	3.15	1.35	3.08	3.23	-1.75
41. Περιοδικά για μεγάλους	3.12	1.43	3.16	3.08	.90
40. Σχολικά βιβλία	3.12	1.35	3.01	3.22	-2.48*
11. Επαγγέλματα	3.11	1.25	3.25	2.96	3.71***
34. Παγκόσμια προβλήματα (π.χ. πόλεμοι, πείνα, ανεργία, φτώχεια, μόλυνση του περιβάλλοντος)	3.09	1.41	3.07	3.11	-.50
4. Βιογραφίες διάσημων ανδρών	3.02	1.35	2.92	3.12	-2.46*
22. Ποίηση	2.89	1.37	2.73	3.06	-3.90***
14. Φαγητό και μαγειρική	2.77	1.41	2.47	3.09	-7.35***
42. Εφημερίδες	2.54	1.40	2.87	2.19	8.15***
33. Πολιτική (κράτη, κυβερνήσεις), πολιτισμοί	2.50	1.29	2.66	2.34	4.07***

Σημείωση. *: $p < .05$, **: $p < .01$ και ***: $p < .001$. 1 = Δεν μου αρέσει καθόλου, 5 = Μου αρέσει πάρα πολύ

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 2, παρατηρούνται συστηματικές διαφορές φύλου ως προς τις αναγνωστικές προτιμήσεις για 35 από τις 42 κατηγορίες. Συγκεκριμένα, τα αγόρια έχουν μεγαλύτερη πιθανότητα να προτιμούν, σε σύγκριση με τα κορίτσια, τις ακόλουθες κατηγορίες: «περιπέτειες», «κωμωδίες, αστεία, ανέκδοτα», «κόμικς», «αστυνομικά», «επιστημονική φαντασία», «αθλητισμός, Ολυμπιακοί αγώνες», «τεχνολογία», «φυσικές επιστήμες, πειράματα», «μαθηματικά», «επαγγέλματα», «εφευρέσεις, ανακαλύψεις», «μαστορέματα, χόμπι», «προϊστορικός κόσμος», «αρχαιολογία», «ιστορία»,

«εφημερίδες», «πολιτική, πολιτισμοί». Αντίθετα, τα κορίτσια έχουν την τάση να προτιμούν, σε σύγκριση με τα αγόρια, τις ακόλουθες κατηγορίες: «μυστήρια, μαγεία», «μύθοι, παραμύθια», «ταξίδια σε άλλες χώρες», «κοινωνικά, ανθρώπινες σχέσεις, φιλία», «ρομαντικές ιστορίες, αγάπη, έρωτας», «κορίτσια της ηλικίας μου», «βιογραφίες διάσημων γυναικών», «βιογραφίες διάσημων ανδρών», «αυτοβιογραφίες, ημερολόγια», «τέχνη», «ποίηση», «θέατρο», «μουσική», «σχολικά βιβλία», «ξένες γλώσσες», «μελέτη της φύσης», «ανθρώπινο σώμα, υγεία, ιατρική» και «φραγτό και μαγειρική».

Όταν χρησιμοποιήθηκαν στις αναλύσεις ως μεταβλητές οι 10 παράγοντες που προέκυψαν από την ανάλυση παραγόντων (βλ. Πίνακα 3), διαπιστώθηκε ότι στην κορυφή των προτιμήσεων των παιδιών βρίσκονται οι ακόλουθοι παράγοντες-κατηγορίες: «Περιπέτεια και φαντασία», «Μυστήρια και μύθοι» και «Επιστημονική φαντασία και τεχνολογία» (είναι οι παράγοντες με μέσο όρο προτιμήσεων άνω του 4, δηλαδή της επιλογής «Μου αρέσει»), ενώ ο παράγοντας «Ιστορία και πολιτική» είναι ο τελευταίος σε σειρά προτίμησης (με μέσο όρο κάτω του 3, δηλαδή της επιλογής «Δεν είμαι βέβαιος/βέβαιη»).

Πίνακας 3

Θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες που προέκυψαν από την ανάλυση παραγόντων κατά σειρά προτίμησης και διαφορές φύλου ως προς τις προτιμήσεις

Θεματικές και μορφολογικές κατηγορίες που προέκυψαν από την ανάλυση παραγόντων	<i>M</i>	<i>s</i>	Αγόρια <i>M</i>	Κορίτσια <i>M</i>	<i>t</i> test
10. Περιπέτεια και φαντασία	4.48	.59	4.45	4.51	-1.55
7. Μυστήρια και μύθοι	4.25	.76	4.23	4.27	-.87
6. Επιστημονική φαντασία και τεχνολογία	4.07	.86	4.34	3.79	10.98***
2. Φυσικές επιστήμες και ανακαλύψεις	3.92	.89	4.15	3.69	8.65***
5. Χιούμορ, χόμπα και αθλητισμός	3.89	.73	4.05	3.73	7.17***
1. Άνθρωπος και τέχνη	3.39	.74	3.22	3.57	-7.87***
3. Ανθρώπινες σχέσεις και ρομαντισμός	3.36	.94	3.21	3.52	-5.44***
8. Σχολική γνώση	3.29	1.03	3.26	3.32	-.95
9. Βιογραφίες	3.16	1.04	2.99	3.33	-5.25***
4. Ιστορία και πολιτική	2.86	.92	3.04	2.69	6.23***

Σημείωση. ***: $p < .001$. 1 = Δεν μου αρέσει καθόλου, 5 = Μου αρέσει πάρα πολύ

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, παρατηρούνται συστηματικές διαφορές φύλου ως προς τις προτιμήσεις των 7 από τους εξαχθέντες 10 παράγοντες-κατηγορίες. Συγκεκριμένα, τα αγόρια είναι πιο πιθανό να προτιμούν, σε σύ-

γκριση με τα κορίτσια, τους ακόλουθους παράγοντες-κατηγορίες: «Επιστημονική φαντασία και τεχνολογία», «Φυσικές επιστήμες και ανακαλύψεις», «Χιούμορ, χόμπι και αθλητισμός» και «Ιστορία και πολιτική». Αντίθετα, τα κορίτσια έχουν την τάση να προτιμούν, σε σύγκριση με τα αγόρια, τους ακόλουθους παράγοντες-κατηγορίες: «Άνθρωπος και τέχνη», «Ανθρώπινες σχέσεις και ρομαντισμός» και «Βιογραφίες».

Ερμηνεία των ευρημάτων και παιδαγωγικές προεκτάσεις

Το Ερωτηματολόγιο Αναγνωστικών Προτιμήσεων που χρησιμοποιήθηκε στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε ότι έχει ικανοποιητικές ψυχομετρικές ιδιότητες. Πρώτον, έχει υψηλή εσωτερική συνοχή. Δεύτερον, με τη χρήση της ανάλυσης παραγόντων (μιας μεθόδου που μόλις πρόσφατα άρχισε να εφαρμόζεται στο πεδίο μελέτης των αναγνωστικών προτιμήσεων), βρέθηκε ότι περιλαμβάνει δέκα παράγοντες που συνιστούν σαφείς και «με νόημα» αναγνωστικές προτιμήσεις των παιδιών.

Το διεθνές συστηματικό εύρημα, όπως είδαμε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, ότι η περιπέτεια, η φαντασία, το μυστήριο και το χιούμορ είναι στην κορυφή των αναγνωστικών προτιμήσεων των παιδιών σχολικής ηλικίας, επιβεβαιώθηκε και στην παρούσα έρευνα που διεξήχθη στην Ελλάδα (Αθήνα). Επίσης, υψηλά στις προτιμήσεις εμφανίζονται η επιστημονική φαντασία, η τεχνολογία, οι φυσικές επιστήμες, οι εφευρέσεις και οι ανακαλύψεις. Επομένως, αναγνώσματα με ανάλογο περιεχόμενο μπορούν να αξιοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς για την προαγωγή της αναγνωστικής ικανότητας ειδικά, της μάθησης γενικά, αλλά και της φιλιαναγνωσίας των παιδιών.

Το γεγονός ότι η ποίηση καταλαμβάνει μία από τις τελευταίες θέσεις στις προτιμήσεις των παιδιών αποτελεί συστηματικό εύρημα και στη διεθνή βιβλιογραφία, στην οποία μάλιστα παρατηρείται και μείωση του ενδιαφέροντος για την ποίηση προς το τέλος της σχολικής ηλικίας, όπως είδαμε στην ανασκόπηση της βιβλιογραφίας. Εφημερίδες και πολιτική ανήκουν στις λιγότερο προτιμώμενες μορφολογικές κατηγορίες. Ιδιαίτερα όμως η μικρή προτίμηση των παιδιών για την ποίηση, σε μια χώρα μάλιστα με μεγάλη ποιητική παράδοση όπως η Ελλάδα, πρέπει να προβληματίσει την Πολιτεία και τους εκπαιδευτικούς και να αναζητηθούν τρόποι για να ενισχυθεί το ενδιαφέρον για αυτήν των παιδιών στο τέλος της σχολικής ηλικίας. Εάν λάβουμε υπόψη ότι η περιπέτεια, η φαντασία, το μυστήριο και το χιούμορ είναι αυτά που κυρίως προτιμούν τα παιδιά, τότε μπορεί να επιλεγούν ποιητικά έργα

στα οποία είναι ιδιαίτερα εμφανή αυτά τα θέματα – ή να διδαχθούν τα έργα με τέτοιον τρόπο. Άλλωστε, το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήσαμε περιλαμβάνει τόσο θεματικές όσο και μορφολογικές κατηγορίες και υπάρχει πιθανότητα τα παιδιά να αντέδρασαν αρνητικά στη λέξη «ποίηση», ενδεχομένως όμως να προτιμούσαν μια μεικτή κατηγορία του τύπου π.χ. «ποίηση και φαντασία» ή «αστεία ποιήματα». Περαιτέρω έρευνα στο θέμα των προτιμήσεων των παιδιών για την ποίηση κρίνεται αναγκαία.

Όπως αναμενόταν, το φύλο συνιστά έναν πολύ σημαντικό παράγοντα που καθορίζει τις αναγνωστικές προτιμήσεις των παιδιών. Το πρώτο σχετικό εύρημα ήταν ότι υπάρχουν συστηματικές διαφορές φύλου ως προς ένα μεγάλο αριθμό θεματικών και παραγόντων. Το δεύτερο εύρημα αφορά το περιεχόμενο της διαφοράς αυτής. Τα αγόρια είναι περισσότερο προσανατολισμένα σε θέματα επιστήμης, τεχνολογίας, ιστορίας, επιστημονικής φαντασίας και χιούμορ, ενώ τα κορίτσια προτιμούν περισσότερο θέματα που αφορούν τις ανθρώπινες σχέσεις, το ρομαντισμό, την τέχνη και τις βιογραφίες. Τα ευρήματα αυτά θα μπορούσαν να αποδοθούν στη διαφορετική κοινωνικοποίηση των φύλων, σύμφωνα με την οποία τα αγόρια κατευθύνονται προς δραστηριότητες που έχουν σχέση περισσότερο με τα πράγματα και πώς αυτά λειτουργούν, ενώ τα κορίτσια προς δραστηριότητες που αφορούν περισσότερο τα πρόσωπα και πώς αυτά σχετίζονται.

Αυτές οι διαφορές φύλου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιλογή των αναγνωσμάτων, την ανάθεση εργασιών και την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών. Ωστόσο, επειδή εκτός από τις διαφορές μέσω των φύλων υπάρχει και αξιοσημείωτη διακύμανση ως προς τις προτιμήσεις σε κάθε φύλο, ο εκπαιδευτικός δεν μπορεί, με βάση το φύλο του παιδιού, να προβλέψει με ασφάλεια τι προτιμά το παιδί να διαβάσει. Άρα, και στα δύο φύλα ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρέχει μεγάλη ποικιλία αναγνωσμάτων, για να καλύπτει τις ατομικές διαφορές στις προτιμήσεις, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να λειτουργεί σύμφωνα με την επίγνωση ότι το φύλο επηρεάζει σημαντικά τις αναγνωστικές προτιμήσεις των μαθητών (Coles & Hall, 2002· Smith, 2004). Έτσι, την ίδια στιγμή που ενθαρρύνει το «άνοιγμα» των αγοριών προς τη λογοτεχνία, ο εκπαιδευτικός πρέπει να αποδίδει αξία στις αναγνωστικές προτιμήσεις των αγοριών (περιπέτεια, αθλήματα, κόμικς), με στόχο να μη βρίσκονται τα αγόρια σε μειονεκτική θέση μέσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που βασίζεται στην ικανότητα να διαβάσει κανείς «ιστορίες» και να γράφει ιστορίες (π.χ. εκθέσεις, δοκίμια), αλλά να γίνουν η ανάγνωση και η αρεσνωπότητα περισσότερο συμβατές έννοιες. Τέλος, η προτίμηση των κο-

ουσιών για τη λογοτεχνία και την τέχνη είναι επιθυμητή, αλλά θα πρέπει να συνοδεύεται από την καλλιέργεια της προτίμησης και για άλλα είδη γραπτού λόγου –πληροφορίες, τεχνικά θέματα, αριθμούς, οδηγίες, ακριβείς αναφορές γεγονότων– που είναι εξίσου σημαντικά και προετοιμάζουν τα κορίτσια για την πραγματική ζωή και την εργασία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Abrahamson, R. F. (1979). *Children's favorite picture storybooks: An analysis of structure and reading preferences*. ERIC document [ED 174977].
- Abrahamson, R.F. & Shannon, P. (1983). "A pilot structure analysis of favorite picture books", *The Reading Teacher*, 37, 44-48.
- Beta Upsilon Chapter of Pi Lambda Theta. (1974). "Children's reading interests classified by grade" *The Reading Teacher*, 27, 694-700.
- Bleakley, M. E., Westerberg, V. & Hopkins, K. D. (1988). "The effect of character sex on story interest and comprehension in children", *American Educational Research Journal*, 25(1), 145-155.
- Brozo, W. G. (2002). *To be a boy, to be a reader: Engaging teen and preteen boys in active literacy*. Newark, DE: International Reading Association.
- Bruner, J. (1990). *Acts of meaning: Four lectures on mind and culture*. Harvard, MA: Harvard University Press.
- Carter, M.A. (1988). "How children choose their books: Implications for helping develop readers", *Ohio Reading Teacher*, 22, 15-21.
- Carter, B. & Harris, K. (1982). "What junior high students like in books", *Journal of Reading*, 26, 42-46.
- Chiu, L.H. (1973). "Reading preferences of fourth grade children related to sex and reading ability", *Journal of Educational Research*, 66, 369-373.
- Coles, M. & Hall, C. (2002). "Gendered readings: Learning from children's reading choices", *Journal of Research in Reading*, 25, 96-108.
- Dewey, J. (1913). *Interest and effort in education*. Boston, MA: Riverside Press.
- Favat, A.F. (1977). *Child and tale: The origins of interest* (Research Report No. 19). Urbana, Illinois: National Council of Teachers in English.
- Feely, J.Y. (1972). *Interest patterns and media preferences of boys and girls in grades four and five*. Unpublished doctoral dissertation, New York University, New York.
- Feely, J.Y. (1982). "Content interests and media preferences of middle graders: Differences in a decade", *Reading World*, 22, 11-16.
- Fillmore, R.M. (1991). *A comparison of certain literary elements found in the children's and teachers' choice awards for the middle grades for the years 1985, 1986 and 1987*. Unpublished doctoral dissertation, University of Iowa, Iowa.
- Fisher, P.J.L. (1988). "The reading preferences of third, fourth, and fifth grader", *Reading Horizons*, Fall, 62-70.
- Fisher, P.J.L. & Ayers, G. (1990). "A comparison of the reading interests of children in

- England and the United States" *Reading Improvement*, 27, 111-115.
- Freire, P. (1983). "The importance of the act of reading", *Journal of Education*, 165, 5-11.
- Greenlaw, M.J. & Wielan, P.O. (1979). "Reading interests revisited", *Language Arts*, 56, 32-34.
- Hackrader, M.A. & Moore, R. (1997). "Literature preferences of fourth graders", *Reading Research and Instruction*, 36, 325-339.
- Hall, C. & Coles, M. (1999). *Children's reading choices*. London: Routledge.
- Haynes, C. & Richgels, D.J. (1992). "Fourth graders' literature preferences", *Journal of Educational Research*, 85, 208-219.
- Hawkins, K.J. (1977). *Elementary school children's preferences for selected elements of humor in children's books as determined by sex and grade level*. Unpublished doctoral dissertation, University of Georgia, Georgia.
- Ingham, J. (1982). Middle school children's responses to E. Blyton in "The Bradford Book Flood Experience", *Journal of Research in Reading*, 5, 43-56.
- Johnson, C.S. & Greenbaum, G.R. (1982). "Girls' and boys' reading interests: A review of research", στο E. M. Sheridan (ed.), *Sex stereotypes and reading: Research and strategies*. Newark, DE: International Reading Association.
- Johnson, D.M., Peer, G.R. & Baldwin, R.S. (1984). "Protagonist preferences among juvenile and adolescent readers", *Journal of Educational Research*, 77, 147-150.
- Josc. P.E. & Brewer, S.F. (1984). "Development of story liking: Character identification, suspense, and outcome resolution", *Developmental Psychology*, 20, 911-924.
- Karrenbrock, M.H. (1983). *Characteristics discriminating between most and least often preferred books of the Georgia Children's Book Award Lists, 1972-1981*. Unpublished doctoral dissertation, University of Georgia, Georgia.
- Kincade, K.M., Kleine, P.F. & Vaughn, J. (1993). "Methodological issues in the assessment of children's reading interests", *Journal of Instructional Psychology*, 20, 224-236.
- Kutiper, K.S. & Wilson, P. (1993). "Updating poetry preferences: A look at the poetry children really like", *The Reading Teacher*, 47, 28-35.
- Link, B.R. (1984). *Reading attitudes and interests in gifted and talented children in the middle grades*. Paper presented to the Department of Teacher Education and Professional Development, Central Michigan University, Michigan. [ED249708]
- Lowther, D.L. & Sullivan, H.J. (1993). *Reading preferences of American Indian and Anglo children for ethnicity, gender and story setting*. In Proceedings of Selected Research and Development Presentations at the Convention of the Association for Educational Communications and Technology. ERIC. [ED362183]
- Mendoza, A. (1983). "Elementary school children's preference in literature", *Childhood Education*, 59, 193-197.
- Millard, E. (1997). *Differently literate: The schooling of boys and girls*. London: Falmer.
- Monson, D.L. (2003). *Reading preferences and self-selected reading*. Scott Foresman.
- Monson, D.L. & Sebesta, S. (1991). "Reading preferences", στο J. Flood, J.M. Jensen, D. Lapp & J.R. Squire (eds.), *Research on teaching the English language arts* (σσ. 664-673). New York: Macmillan.
- Norvell, G.W. (1950). *The reading interests of young people*. Boston, DC: Heath.
- Norvell, G.W. (1958). *What boys and girls like to read*. Morristown, NJ: Silver Burdett.

- Purves, A.C. & Beach, R. (1972). *Literature and the reader: Research in response to literature, reading, and the teaching of reading*. Urbana, IL: National Council of Teachers of English.
- Robinson, C.C., Larsen, J.M., Haupt, J.H. & Mohlman, J. (1997). "Picture book selection behaviors of emergent readers: Influence of genre, familiarity, and book attributes", *Reading Research and Instruction*, 36, 287-304.
- Rosenblatt, L. M. (1978). *The reader, the text, the poem: The transactional theory of the literary work*. Carbondale, IL: Southern Illinois University Press.
- Shanahan, T. (ed.). (1990). *Reading and teaching together: New perspectives for the classroom*. Norwood, MA: Christopher-Gordon.
- Shannon, D. M. (1999). "What children find humorous in the books they read and how they express their responses", *Humor: International Journal of Humor Research*, 12, 119-149.
- Smith, S. (2004). "The non-fiction reading habits of young successful boy readers: Forming connections between masculinity and reading", *Reading: Literacy and Language*, 38(1), 10-16.
- Summers, E.G. & Lukasevich, A. (1983). "Reading preferences of intermediate-grade children in relation to sex, community, and maturation (grade level): A Canadian perspective", *Reading Research Quarterly*, 18, 347-360.
- Terry, C.A. (1972). *A national study of children's poetry preferences in the fourth, fifth, and sixth grades*. Unpublished doctoral dissertation, Ohio State University, Columbus.
- Thorndike, R.L. (1941). *A comparative study of children's reading interests*. New York: Bureau of Publications, Teachers College, Columbia University.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard, MA: Harvard University Press.
- Weintraub, S. (1977). "Two significant trends in reading research", στο H.A. Robinson (ed.). *Reading and writing instruction in the United States: Historical trends* (σσ. 59-68). Newark, DE: International Reading Association.
- Weintraub, S., Robinson, H.M., Smith, H.K. & Plessas, G.P. (1972). "Summary of investigations relating to reading, July 1, 1970 to June 30, 1971", *Reading Research Quarterly*, 7, 213-393.
- Wendelin Hawkins, K. & Zinck, R.A. (1983). "How students make book choices", *Reading Horizons*, 23, 84-88.
- Wolfson, B.J., Manning, G. & Manning, M. (1984). "Revisiting what children say their reading interests are", *Reading World*, 24, 4-10.
- Worthy, M.J. Moorman, M. & Turner, M. (1999). "What Johnny likes to read is hard to find in school", *Reading Research Quarterly*, 34, 12-27.

Abstract

The aim of this study was to examine the reading preferences of sixth graders. The *Reading Preferences Survey*, constructed on the basis of a pilot study and including both content and form categories, was administered to 1068 students from various areas of Athens. The questionnaire exhibited

adequate reliability and validity. Factor analysis extracted ten factors. Children preferred mostly adventure, fantasy, mystery, and humour; next came science fiction, technology, science, inventions, and discoveries. Least preferred were newspapers, politics and poetry. Systematic gender differences were found for a large number of categories. Results are discussed in the framework of the international research data. Paedagogical implications are also noted.

Ευχαριστίες

Εκφράζονται πολλές ευχαριστίες στους μαθητές, τους δασκάλους και τους διευθυντές των σχολείων που έλαβαν μέρος στην έρευνα. Επίσης, ευχαριστίες εκφράζονται στην Ευαγγελία Γαλανάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Αναπτυξιακής Ψυχολογίας του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων, καθώς και στους τελειόφοιτους φοιτητές του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Αθηνών Αβέρκιο Σιγάλα, Μαρούλα Μαρκουίζου και Ελένη Μπαμπάθα και στη μεταπτυχιακή φοιτήτρια του ίδιου τμήματος Αναστασία Νάκη για τη βοήθειά τους στη συλλογή των δεδομένων.

Κωνσταντίνος Α. Μαλαφάντης

Επίκουρος Καθηγητής Παιδαγωγικής της Λογοτεχνίας
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Πανεπιστήμιο Αθηνών

Τηλεμάχου 11, Αθήνα 11472

Τηλ.: 210 3688163, Fax: 210 3688170

e-mail: kmalafant@primedu.uoa.gr